

НУ „Станислав Доспевски“, гр. Самоков

АДРЕС: ул. „Иван Вазов“ № 80,

e – mail: nu_st.dospevski_samokov@abv.bg, телефон: 0722/6 63 92

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР:

КАМЕЛИЯ АСЕНОВА

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА И ПЛАН ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ В УЧИЛИЩЕ

Настоящата програма и планът са приети от заседание на педагогическия съвет, проведено на 12.09.2022 г. (Протокол № 8 / 12.09.2022 г.) и са утвърдени със Заповед № 90-08-59 / 15.09.2022 г. на директора на институцията

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма цели да начертае целите и задачите за работа с деца и ученици от НУ“ Станислав Доспевски“ – гр. Самоков и е изготвена в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи на централните ведомства, в изпълнение на държавната политика за предоставяне на равни възможности за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи. Програмата включва редът и начините за оказване на обща и допълнителна подкрепа на всички деца и ученици, които имат необходимост от такива в НУ“ Станислав Доспевски“ – гр. Самоков, съобразно неговите лични интереси, потребности и нужди.

Настоящата Програма за равенство, приобщаване и участие на деца, ученици и техните родители в НУ“ Станислав Доспевски“ - гр. Самоков е израз на готовност за изготвяне и прилагане на интеграционни политики в училището. Изготвена е в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи на централните ведомства, в изпълнение на политиката за гарантиране на равните възможности на българските граждани.

Училищната програма се базира на:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
 - Наредба за приобщаването на образование;
 - Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства;
 - Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2010 – 2020 г.);
 - Национална стратегия на Р. България за интегриране на ромите (2012 – 2020 г.);
 - Закон за защита от дискриминация;
 - Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.
 - Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства;
 - Конвенцията за правата на детето
 - Закона за закрила на детето
 - Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищно възпитание и подготовка /2006 – 2015 г./;
 - Целите и задачите на „Десетилетие на ромското включване /2005 – 2015 г./;
 - Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието
- Националната Стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите /2021-2030/, е рамков документ, който задава нови насоки за изпълнение на политиките за социално-икономическо приобщаване и участие на ромите. Стратегията

отчита както постигнатото, така и неосъщественият от изпълнението на стратегия за интегриране на ромите (2012-2020) в случая деца и ученици.

В България трайна тенденция е част от хората, които околното население възприема като роми, да се самоопределят като българи, турци, румънци и т.н. Не всички роми са обект на социално изключване, но всички те могат да станат обект на дискриминация и да бъдат лишени от права. Стратегията прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход, и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравнопоставено положение от други етнически групи.

Стратегията се вписва в контекста на развитието на европейските интеграционни и приобщаващи политики, като отчита и насоките, дадени в Съобщението на Европейската комисия до Европейския Парламент и Съвета от 7 октомври 2020 „Съюз на равенството: Стратегическа рамка на Европейския съюз (ЕС) за ромите, за равенство, включване и участие“, както и анексите към него „Насоки за планиране и прилагане на националните ромски стратегически рамки“ и „Портфолио от показатели“. Стратегията ще допринесе за изпълнението на Плана за действие на ЕС за борба с расизма (2021-2025) и Европейския съдб на социалните права (ЕССП). В ЕССП се определят два десет основни принципа и права в подкрепа на добре функциониращи пазари на труда. В Плана за действие на ЕССП са определени конкретни действия за превръщане на тези десет принципа на съдба в реалност. Стратегията потвърждава дългосрочния ангажмент на държавата за сътрудничество с всички заинтересовани страни за справяне със съществуващите проблеми и предизвикателства пред ромите, за които има риск да се влошат от въздействието на пандемията от COVID-19.

Стратегията съдържа визия, цели и приоритети за утвърждаване на интегриран подход при провеждане на политиките за приобщаване и участие на ромите; допринася за постигане на съответствие и взаимно допълване между секторните политики и стратегии, които спомогат за насърчаване равнопоставеността, приобщаването и участието.

Политиките за равенство, приобщаване и участие на ромите са в Дневния ред 2030 на ООН за устойчиво развитие, които поставят специален фокус върху уязвимите лица/групи в риск от маргинализиране и социално изключване. Изпълнението на приоритетите и целите на Стратегията в областта на заетостта, образованието, здравеопазването и жилищната политика, ще допринесат за постигане на Целите за устойчиво развитие на ООН, и в частност: Цел 1 „Изкореняване на бедността повсеместно и във всички нейни форми“, Цел 2 „Премахване на глада, постигане на сигурност на храната и по-качествено хранене и насърчаване на устойчиво селско стопанство“, Цел 3 „Осигуряване на здравословен начин на живот и стимулиране на благосъстоянието за всички във всички възрасти“, Цел 4 „Осигуряване на приобщавашо и равнопоставено качество образование и стимулиране на възможностите за учене на всички през целия живот“, Цел 5 „Постигане на равенство между половете и овластяване на всички жени и девойки“, Цел 7 „Насърчаване на постоянен, приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълна и продуктивна заетост и достоен труд за всички“ и Цел 10 „Намаляване на неравнопоставеността в и между страните“.

Образователната интеграция е процес, за осъществяването, на който са ангажирани отговорните образователни институции и цялата общност, в него участват както децата от ромския етнос, така и тези от българския. Образователната интеграция е важна предпоставка

за цялостния процес на модернизация на ромската общност, последващо и приобщаване на пазара на труда, за повишаване на здравния статус на членовете и за подобряване на жилищните им условия. Липсата на образование и квалификация на ромското малцинство го прави неконкурентно на трудовия пазар. Резултатът е нарастващ процент на безработица и огромен контингент от граждани за социално подпомагане.

II. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

- *Обхващане и задържане на всички ученици от ромски произход в образователната система*
- *Гарантиране правото на равен достъп и осигуряване до качествено образование в мултикултурна среда*

Министерството на образованието и науката (МОН) е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Образование и обучение“. Центърът за образователна интеграция на деца и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ), който е второстепенен разпоредител с бюджет към МОН, подпомага провеждането на политиката за образователна интеграция, интеркултурно образование, работа с родители и представители на общността, в това число образователни медиатори.

МОН изпълнява държавната политика за равнопоставена интеграцията на ромите в българското общество чрез два глобални процеса: приобщаващото образование и образователната интеграция като основополагащи компоненти за ефективното социално включване на българските граждани от ромски произход, като тези процеси са гарантирани за изпълнение чрез Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), Наредбата за приобщащо образование и Програма за дейността на ЦОИДУЕМ (2019 – 2021 г.).

С приемането на ЗПУО и извеждането на приобщаващото образование като приоритетна политика МОН активно и последователно изпълнява мерки за осигуряване условия за осъществяване на приобщаващо образование, което се изразява в прилагането на диференциран и индивидуализиран подход към децата и учениците, включително от уязвими групи, в това число роми, чрез компенсиране на затрудненията при усвояването на учебното съдържание, липсата на мотивация и трудностите при завършване на клас, етап или степен на образование. Прилагат се мерки и за развитие потенциала на онези от тях, за които майчиният език е различен от българския и които не владеят добре български език. Заедно с работата по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст приоритетно се осъществява и работа с родители от уязвими групи, в това число роми.

Ситуацията с разпространението на COVID-19 изпрати българската образователна система пред сериозно предизвикателство – да се модернизира по такъв начин, че да не задълбочи дистанцията в образованието, вкл. повишаване нивото на цифровите умения и

въвеждането на цифровите технологии като ключов елемент на модерното училище. Във връзка това в образователната система е въведено обучение в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии (ИКТ).

Въведените нормативни промени осигуряват възможност на учениците да усвоят учебното съдържание за съответния клас за учебната 2019-2020 година и да се предотврати възникването на обучителни затруднения. Промените осигуряват прилагането на принципите за равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик, както и за равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование.

Предложените в настоящата Стратегия цели са в съответствие със Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030), която е изготвена от МОН в сътрудничество със заинтересованите страни. Рамката има ясна и широко споделена визия за образованието до 2030 година, с очертани основни приоритетни области за развитие, а така също и съгласуваност на политиките и мерките в отделните стратегически документи. В съответствие със Стратегическата рамка е разработена и Програма за образование 2021-2027 г., която осигурява подкрепа както на хоризонтален принцип за всички деца и ученици, сред които и от уязвими групи, включително роми, чрез системни операции на територията на цялата страна, така и целенасочена подкрепа за маргинализирани групи като ромите, в т.ч. чрез подход Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) и подход Волено от общностите местно развитие (ВОМР).

Поставените цели изискват през следващите десет години да бъдат изпълнявани политики в областта на образованието, обучението и ученето, които позволяват бърза адаптация към външните за средата въздействия и използване в максимална степен на вътрешните за системата фактори.

Общи цели:

1. Ефективен обхват, включване и реинтеграция на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст от уязвими групи, включително роми.
2. Осигуряване на условия за осъществяване на приобщаващо образование и образователна интеграция на за деца и ученици от уязвими групи, включително роми.
3. Повишаване на качеството на образование в детск и градини и училища с концентрация на деца и ученици от уязвими групи, включително роми.
4. Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците с различни етнокултурни маркери, включително роми чрез утвърждаване на интеркултурното образование, като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система.
5. Ефективно взаимодействие „образователна институция – семейство“ с фокус върху родители от уязвими групи, включително роми, за повишаване значимостта на образованието чрез промяна на нагласите.

6. Насърчаване на участието на лица от уязвими групи, включително роми, в продължаващо образование и/или професионална квалификация и/или висше образование.

Необходимо условие за осъществяването на тези цели е и активното сътрудничество между НУ“Станислав Доспевски“ гр. Самоков с държавните и местните органи в социалната и здравната сфера, с образователните медиатори и местните общности. В изпълнение на този приоритет ще се реализират и дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинствени групи в уязвимо положение, с фокус върху ромите, посредством предоставянето на образователна и социална подкрепа.

Изпълнението на мерките по приоритет „Образование и обучение“ ще допринесе за изпълнение на индикаторите по приоритет „Образование и умения“ от „НПР: България 2030“ и изпълнението на отделни аспекти от Цел 4 „Осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички“ от Целите за устойчиво развитие на ООН.

Дългосрочни цели :

1. Устойчивост на политиките за включване, трайно приобщаване и образователна интеграция в предучилищното и училищното образование на децата и учениците от уязвими групи, вкл. роми;
2. Устойчивост на политиките за образователна десегрегация и за превенция на вторична сегрегация;
3. Засилване ролята на детските градини и училищата за възпитание в ценности и превръщането им в ценностно-ориентирано поведение;
4. Формиране и развиване на ефективни училищни общности с акцент върху системната работа с родителите;
5. Фокусиране на обучението към формиране и развитие на умения за живот и работа през XXI век.

III. ПРИОРИТЕТНИ НАПРАВЛЕНИЯ ЗА ДЕЙСТВИЕ

- Пълно обхващане от образователната система на всички ромски деца в задължителна училищна възраст
- Пълноценна интеграция на ромските деца и ученици
- Създаване и развитие на културната общност
- Създаване на предпоставка за успешна социализация
- Обучение в дух на толерантност и липса на дискриминация в училище

- Превръщане на културното многообразие в източник на взаимно опознаване и създаване на атмосфера на взаимно уважение и разбирателство
- Допълнителна квалификация на педагогическите специалисти за работа и взаимодействие в мултиетническа образователна среда
- Стимулиране развитието и изявата на талантиливи деца и ученици от ромски произход

IV. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

- Принцип за равенство и недискриминация на децата и учениците
- Принцип за осигуряване равен достъп до качествено образование и социална интеграция
- Принцип за гарантиране на баланс между интеграцията на децата и учениците от етническите малцинства в образователната система и съхраняване и развитие на тяхната специфична културна идентичност, която да бъде предпоставка за качественото им образование и равнопоставеността им интеграция в училищния живот.
- Утвърждаване в училище на атмосфера на межкултурно опознаване и сближаване.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на програмата от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции, неправителствения сектор и на ромската общност. Всички участници в образователния процес /семейство, училище, институции, НПО/ трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

Мерките за постигане на целите на настоящата Програма са заложени в План за действие по изпълнението ѝ, в който са посочени конкретни дейности, чието изпълнение ще способства за реализирането на основните цели и приоритетни направления залегнали в нея.

План за действие за равенство, приобщаване и участие на деца и ученици от уязвимите групи

Дейности	Отговорна институция	Срок	Очакван резултат
<p>1. Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, както и за образователна интеграция и интеркултурно образование за деца и ученици, в т.ч. за уязвими групи, включително роми.</p> <p>1.1. Обхващане на деца и ученици от уязвими групи, включително роми и осигуряване на непрекъснатост на обучението.</p> <p>1.2. Осигуряване на непосредствен и непрекъснат достъп до образователната система на деца и ученици, в задължителна предучилищна и училищна възраст чрез дейностите по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и на деца и ученици предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.</p> <p>1.3. Реализиране на интегрирани дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите общности в уязвимо положение чрез осигуряване на ефективен процес на обхват, включване и реинтеграция в образователната система.</p>	<p>Училище и Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици</p>	<p>постоянен</p>	<p>Благоприятна мултикултурна учебна среда. Подобряване на материалната база в училище.</p>

<p>2. Осигуряване на условия за осъществяване на приобщаващо образование и образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми.</p> <p>2.1. Осъществяване на допълнителни модули по български език с цел преодоляване на съществуващи и последващи обучителни затруднения, породени от невладее на българския език.</p> <p>2.2. Осигуряване на допълнително обучение по учебни предмети, включително през ваканциите, за преодоляване на пропуски в овладяване на учебното съдържание, както и за успешно представяне на НВО.</p>	Училище и комисията	Постоянен	Успешна и устойчива социализация на децата от уязвимите групи включително и от ромски произход
<p>3. Повишаване на качеството на образование в детски градини и училища с концентрация на деца и ученици от уязвими групи, включително роми.</p>	Училище	периодичен	Повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти.
<p>3.1. Провеждане на тематични родителски срещи по проблемите на отговорността за възпитанието и образованието на децата и общите задължения на родителите</p> <p>3.1. Провеждане на обучения на педагогическите специалисти</p> <p>3.2. Осигуряване на подходяща подкрепа на образователни институции с концентрация на деца и ученици от уязвими групи спрямо установените потребности, вкл. за назначаване на образователен медиатор.</p> <p>3.3. Реализиране на ефективна образователна интеграция и пълноценна социализация на деца и ученици от етническите малцинства чрез осъществяване на дейности за мобилност за ученици, учители и родители.</p>	Кл. ръководители	Периодичен	Повишаване участието и ангажираността на родителите в решаването на проблеми, свързани с деца, застрашени от отпадане; създаване на активна връзка между училището и родителската общност.

<p>4. Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците с различни етнокултурни маркери, включително роми чрез утвърждаване на интеркултурното образование, като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система.</p>	<p>Всички</p>	<p>периодичен</p> <p>Играждане и възпитаване у подрастващите на социокултурен модел на поведение, основан на поведенчески модели за хуманизъм и толерантност.</p>
<p>4.1. Реализиране на форми на взаимодействие между децата и учениците от различен етнически произход за утвърждаване на межкултурните ценности и многообразието в образователната среда.</p>		
<p>5. Ефективно взаимодействие „образователна институция – семейство“ с фокус върху родители от уязвими групи, включително роми, за повишаване значимостта на образованието чрез промяна на нагласите.</p>	<p>Училището</p>	<p>постоянен</p> <p>Ефективно и позитивно общуване между пед.специалисти и родителите.</p>
<p>5.1 Осъществяване на дейности за приобщаване на родители от уязвими групи, включително роми, към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца.</p>		
<p>5.2. Реализиране на форми на взаимодействие между родители от различен етнически произход за създаване на благоприятна мултикултурна образователна среда, способстваща за ефективна образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства.</p>		
<p>5.3 Осъществяване на дейности за повишаване на осведомеността на родителите от уязвими групи относно ползите от образованието.</p>		

6. Работа с децата засрашени от отпадане и с техните семейства	УКЪШПМН Училище и Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в облазователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.	Постоянен	Ограничаване броя на отпадналите деца
6.1. Постоянно наблюдение: за редовното присъствие на учениците в училище, за успеха и дисциплината им. Разговори с учениците, индивидуални срещи със семејствата на учениците. Класните ръководители и училищното ръководство	Педагогическите специалисти	постоянен	Поддържане на обратна връзка между учители и родители.
7. Включване на всички деца в целодневна организация на учебния ден	Училище;	постоянен	Осигуряване на благоприятна учебна среда през целия ден за постигане на добри резултати в училище
8. Допълнителна работа с ученици и предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие на ученици с обучителни затруднения	Кл. ръководители и УЕППР	Учебна 2022/2023г.	Положителна нагласа, добро обучение и завършване на началната степен на образованието.
9. Предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за нуждаещи се ученици.	УЕППР	Учебната 2022/2023г.	Повишаване на образователното ниво.

10. Включване на децата и учениците в класни и извънкласни мероприятия, състезания и конкурси; включването им в УП	Училище;	Учебната 2022/2023г.	Стимулиране и мотивиране за по-голяма инициативност, отговорност и постоянство
11. Участие на учениците в проекти	Училище	Учебната 2022/2023г.	Преодоляване на обучителни затруднения, повишаване на самочувствието у учениците, чрез участието в групите по интереси; нови спортни умения.
12. Обучение на педагогически специалисти за „Работа в интеркултурна среда”	Училище	постоянен	Умения за работа на учители с деца от ромски произход. Усъвършенстване на образователните условия за качествено образование.
13. Мотивиране на деца от ромски произход с изяви дарби, които да развиват своята дарба, чрез допълнителни занимания.	Училище;	постоянен	Повишен брой деца от ромски произход, които да вземат участие в училищните празници и тържества.
14. Привличане на родителите и ангажирането им с училищния живот	Училище;	постоянен	Преки участници в мероприятията организирани в училище.

Комисия в състав:

Председател: Валентина Никова

1. Катя Янакиева

2. Татяна Велчева- Чипова

3. Галина Иванова